

«Ιερό» σκάνδαλο

Μια άγνωστη ιστορία σφαγών στη μεσαιωνική Ελλάδα. Η επέλαση των Αλμογάβαρων σε Θράκη, Μακεδονία, Θεσσαλία και Αττική. Η εισβολή στο Άγιον Ορος, οι καταστροφές και πώς η Μονή Βατοπαιδίου τούς έδωσε «συγχωροχάρτι» το... 2005

Πώς οι Καταλανοί «Ξέπλυναν» με 240.000 ευρώ το αίμα του 1311

Του ΚΩΣΤΑ ΠΛΙΑΚΟΥ

Πόσο κοστίζει ένα συγχωροχάρτι; Εξαρτάται από την αμαρτία και από το ποιος πληρώνει. Στην κυβέρνηση της Καταλονίας κόστισε 240.000 ευρώ, σύμφωνα με δημοσίευμα της «El País», τα οποία κατέβαλε για έργα αποκατάστασης στη Μονή Βατοπαιδίου προκειμένου να ξεπλύνει την αμαρτία που διέπραξαν οι Αλμογάβαροι πρόγονοί τους στο Άγιον Ορος πριν από... 700 χρόνια.

Η «καταλανική εκδίκηση», όπως έμεινε γνωστή, άφησε πίσω της καμένη γη και χιλιάδες νεκρούς στην Ελλάδα της ύστερης μεσαιωνικής εποχής. Με το πέρασμα των αιώνων ωστόσο η ιστορία ξεχάστηκε ή καλύτερα επικαλύφθηκε από τα 400 χρόνια οθωμανικής βαρβαρότητας. Για τους Νεοέλληνες η Καταλονία σήμερα μπορεί να ταυτίζεται με την Μπαρτσελόνα και τον Γκαουντί, αλλά οι Αγιореίτες τούς το κράταγαν μανιάντικο και μέχρι το 2005 οι πύλες των μοναστηριών έμεναν ερμητικά κλειστές για όποιον Καταλανό αποκάλυπτε την ταυτότητά του.

Η πρώτη Αλωση

Αλλά ας πάρουμε την ιστορία από την αρχή. Η Τέταρτη Σταυροφορία και η πρώτη Αλωση της Πόλης που την ακολούθησε βύθισαν στο χάος τον ελλαδικό χώρο κι ό,τι είχε απομείνει από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Το 1261 η Κωνσταντινούπολη απελευθερώθηκε, αλλά αποδυναμωμένος ο αυτοκράτορας δεν μπορούσε να διεξάγει πολυμέτwpους πολέμους όπως απαιτούσαν οι τότε περιστάσεις. Ταυτόχρονα η οθωμανική απειλή όλο και μεγάλωνε.

Το 1302 ο αυτοκράτορας Ανδρόνικος Β' Παλαιολόγος ζήτησε τη βοήθεια των Αλμογάβαρων πολεμιστών της Καταλανικής Εταιρίας. Οι Αλμογάβαροι ήταν κάτι σαν τους δικούς μας ακρίτες και πολεμούσαν τους Αραβες στα όρια μεταξύ μουσουλμανικής και χριστιανικής Ισπανίας.

Επιδέξιοι πολεμιστές και με ελαφρύ οπλισμό, θεωρούνταν το ισχυρότερο μισθοφορικό σώμα της εποχής.

Η Καταλανική Εταιρία, με αρχηγό τον Ναΐτη ιππότη Ροζέ Ντε Φλορ, έφτασε στην Κωνσταντινούπολη το 1303 και αμέσως έπιασε δουλειά. Διεξήγαγε νικηφόρες μάχες κατά των Οθωμανών στη Μικρά Ασία και τους εξεδίωξε μέχρι την Κιλικία.

Ο Ροζέ Ντε Φλορ ξαφνικά απέκτησε μεγάλη δύναμη και πιστός στη θεωρία του Θουκυδίδη για τις διεθνείς σχέσεις -προφανώς χωρίς να έχει διαβάσει ποτέ Θουκυδίδη- άρχισε με την εξουσία που του έδινε η στρατιωτική ισχύς να συμπεριφέρεται δεσποτικά αντιμετωπίζοντας τους Έλληνες σαν άπιστους. Οι Βυζαντινοί, με πρωτο-

Στερά Ελλάδα και, τέλος, η Αθήνα. Η καταλανική κυριαρχία στην Ελλάδα διήρκεσε 77 χρόνια, από το 1311 μέχρι το 1388, όταν πήραν τον έλεγχο οι Ενετοί.

Πριν από περίπου 15 χρόνια ο Καταλανός τροβαδούρος Τζοζέπ Τέρο επισκέφθηκε το Άγιον Ορος και διαπίστωσε με έκπληξη ότι δεν μπορούσε να επισκεφθεί τη μονή στην οποία είχε πάει, λόγω της εθνικότητάς του. Ο αρχοντάρης της μονής μάλιστα του είπε όλη την ιστορία για τους Αλμογάβαρους. Επιστρέφοντας στη Βαρκελώνη, διηγήθηκε το περιστατικό στο φίλο του ποιητή και γλωσσολόγο Κάρλες Ντουάρτε.

Η χρηματοδότηση

Όταν ο Ντουάρτε λίγα χρόνια αργότερα μπήκε στην πολιτική και ανέλαβε τη θέση του γενικού γραμματέα της καταλανικής κυβέρνησης προώθησε την ιδέα της χρηματοδότησης των έργων αποκατάστασης της Μονής Βατοπαιδίου. Ο ίδιος ο Ντουάρτε επεξεργάστηκε το σχέδιο νόμου το οποίο υπερψηφίστηκε από το καταλανικό Κοινοβούλιο. Τα έργα αναστήλωσης της μονής ολοκληρώθηκαν το 2005 και στην τελετή εγκαινίων παρευρέθη και ο τότε εκπρόσωπος της καταλανικής κυβέρνησης Τζοακίμ Ναβάλ.

Επτακόσια χρόνια μετά «αποδόθηκε δικαιοσύνη», χάρη στην ευαισθησία του κ. Ντουάρτε. Βέβαια, το ερώτημα είναι γιατί όλη η ευαισθησία της καταλανικής κυβέρνησης εξαντλήθηκε στη Μονή Βατοπαιδίου, καθώς τη μανία της «καταλανικής εκδίκησης» γνώρισαν και άλλες μονές όπως η Χιλανδαρίου, η Ζωγράφου και η Παντελεήμονος.

Για την καταλανική κυβέρνηση πάντως το συγχωροχάρτι έπιασε τόπο. Όπως σχολίαζε σε σχετικό της δημοσίευμα η εφημερίδα «El País», «από τη στιγμή που ξεπλύθηκε η ντροπή οι Καταλανοί μπορούν να μπαίνουν στα μοναστήρια». Μόνο που τους κόστισε κάτι παραπάνω...

kpliakos@e-tipos.com

01

02

03

01-02. Στο «Χρονικό» του συγγραφέα και στρατιώτη Ραμόν Μουντανέρ έχει καταγραφεί η εκστρατεία των καταλανικών στρατευμάτων στον ελλαδικό χώρο.

03. Η Μονή Χιλανδαρίου δεν «αποζημιώθηκε» για τις καταστροφές που υπέστη από τους Καταλανούς. Το μόνο μοναστήρι που πήρε χρήματα ήταν... η Μονή Βατοπαιδίου.